

Ekonom: Vláda by měla omezit dotace a zdanit vína i limonády

[in novinky.cz/clanek/ekonomika-vlada-by-mela-omezit-dotace-a-zdanit-vina-i-limonady-40430704](https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-vlada-by-mela-omezit-dotace-a-zdanit-vina-i-limonady-40430704)

Na Twitteru jste si před pár dny postěžoval, že jste dostal za úkol sepsat, co vláda navrhuje pro snížení schodku státního rozpočtu, a že nemáte co sepisovat. Povedlo se vám už posbírat všechny sondovací balonky či úniky, co z ministerstev dosud vyletěly?

Tento úkol nebyl prozatím nijak složitý. Jediným přijatým opatřením je snížení počtu finančních úřadů s úsporou v řádu stovek milionů korun. Smysl bude mít zabývat se uceleným návrhem podpořeným politickou shodou v rámci vládní koalice. Smyslem mé zprávy bylo povzdechnutí si nad zdlouhavým procesem přípravy fiskální konsolidace.

Ten úkol jste dostal od prezidenta Petra Pavla?

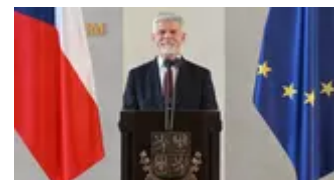
Ano, šlo o přípravu podkladů pro pana prezidenta a jeho poradní tým.

Kdo vedle vás všechno prezidentovi v otázce státních financí radí? Byl již vytvořen nějaký poradní tým? A jak to celé funguje?

V poradním týmu řešíme ekonomickou problematiku Vladimír Bezděk a já. Další kolegové mají na starost právní záležitosti, sociální politiku, energetiku a životní prostředí. Je možné, že se působnost rozšíří o další oblasti, například školství.

Samá známá jména. Prezident Pavel představil svůj poradní tým

Domáci

Scházíte se ve sboru s prezidentem pravidelně?

Scházíme se k analýze konkrétních problémů, které prezident musí nebo chce řešit.

Jednáte i o jednotlivých návrzích s vládou a koalicí?

Z médií je patrné, že jednání probíhají s premiérem i jednotlivými resortními ministry.

Jak na vás působí dosavadní prezentace jednotlivých ministerských návrhů na ozdravení státních financí?

Debata nad možnými dílčími kroky není nejšťastnější. Vhodnější by bylo mít na stole komplexní návrh konsolidace veřejných rozpočtů s vyčíslenými rozpočtovými dopady i vlivem na ekonomiku, případně inflaci.

Prezident v úterý přijal lidoveckého ministra práce Mariana Jurečku, který mu prezentoval návrh reformy důchodů včetně různé hranice věku pro důchod. Prezident pochválil, že je to komplexně vypracovaný návrh. Souhlasí s ním tedy do puntíku, anebo má k něčemu výhrady?

Konkrétnější hodnocení bude možné poskytnout až poté, co návrhy veřejně oznámí vláda. Málokdy se s něčím shodnete na sto procent, jde ale o shodu na klíčových opatřeních.

ČSSZ potrvá ještě týdny, než začne vyřizovat peníze včas

Domácí

Které z návrhů, jež se dosud objevily, z pozice ekonoma podporujete a s jakými naopak nesouhlasíte?

Volba nástrojů pro snížení schodku veřejných financí je samozřejmě na vládě. Podklady zpracované Národní ekonomickou radou vlády jsou kvalitní a je potřeba sestavit smysluplný celek. Osobně bych preferoval nejdříve hledání úspor na výdajové straně, na některé oblasti ostatně ukázal ve své zprávě Nejvyšší kontrolní úřad.

Kde je podle vás tedy největší prostor na straně výdajů rozpočtu, co se týká možných úspor, a na straně příjmů, tedy možného zvyšování daní?

Jednou z klíčových oblastí na výdajové straně jsou neinvestiční dotace firmám, revize samosprávy a jejích nákladů, zrušení podpory stavebního spoření, efektivita a nákladovost veřejné správy. Pokud bude muset dojít na zvyšování daní, je nejdříve potřeba podívat se na dočasné úpravy a různé výjimky, například na absenci spotřební daně u tichého vína či slazených nápojů. Stát si také zbytečně snížil příjmy zrušením daně z převodu nemovitostí.

Ministerstvo financí navrhuje obnovit nemocenskou jako nový odvod zaměstnanců. Má jít o 1,1 procenta z hrubé mzdy. S tím byste souhlasil?

Zvyšování přímé daňové zátěže by mělo být až na jednom z posledních míst seznamu.

Bartoš: Na platy lidí ani DPH nesahejme

Domáci

Koalice je rozdělená v otázce možného zavedení vyšší progresu u daně z příjmů. Nebyla by to ale nejjednodušší cesta, jak do rozpočtu dostat potřebné velké peníze? Ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) však chce jít raději cestou úprav DPH, což ovšem podle většiny ekonomů znovu roztočí inflaci, navíc s dopadem hlavně na nízkopříjmové občany.

Co se týče daňové progresu, jde především o politické rozhodnutí. V případě DPH lze uvažovat o zjednodušení snížením počtu sazeb na dvě. Lze to provést s minimálním dopadem na inflaci a získat prostředky do rozpočtu snížením prostoru nevybrané DPH (tzv. VAT gap – mezera ve výběru daně z přidané hodnoty, která představuje rozdíl mezi očekávaným a skutečným výběrem DPH – pozn. redakce).

A co korporátní daně? Nebylo by možné je zvýšit? Platí se ze zisku, takže o nějaké neférovosti by na rozdíl třeba od windfall tax neměly být pochyby...

Podobně jako u zdanění fyzických osob i firemní daně by měly být na konci seznamu nástrojů fiskální konsolidace. Změna přímých daní má citelnější dopad do ekonomické aktivity než změna daní nepřímých, tedy spotřebních daní a DPH.

V rozpočtu je chyba za 60 miliard, oznámilo ministerstvo financí

Ekonomika

I v souvislosti s udržitelností penzijního systému se mluví o tom, že na daních a odvodech by měly více platit osoby samostatně výdělečně činné. Jaký na to máte názor?

Opět je to především otázka politické preference, jak daňově zatížit jednotlivé formy ekonomické aktivity. Zcela srovnat podmínky pro zaměstnance a OSVČ nelze, rozdíly by ovšem neměly přesáhnout určitou mez.

Pandemie covidu odezněla, ceny energií poklesly, recese možná také skončila. Upozornil jste ale, že státní rozpočet dál jede v krizovém režimu. Už v dubnu byl v hrozivém schodku dvě stě miliard. Kde vidíte hlavní problém?

Problém je v tom, že jsme nezačali s nápravou veřejných financí dříve, a navíc jsme přidali plošná a drahá opatření v ochraně před vysokými cenami energií.

Máte na mysli, že neměl být vládní úsporný tarif anebo zastropování cen?

Pomoc domácnostem měla být adresná, nikoli plošná formou cenových stropů. Mělo by to lepší efekt a bylo by to řádově levnější.

Pomoc firmám mohla být formou návratné pomoci. O nevratnou kompenzaci logicky požádá každá firma. Pokud by šlo o návratnou formu, žádali by o ni jen ti, kteří ji skutečně potřebovali.

Pražská plynárenská: Češi po zastropování cen postupně přestávají šetřit plynem

Ekonomika

Inflace měla být podle tvrzení většiny centrálních bankéřů i vládních politiků takřikajíc dovezená. Přestože ceny plynu, elektřiny či pohonných hmot výrazně klesly, míra inflace je u nás dál výrazně vyšší než ve většině zemí EU a stále je na dvouciferných hodnotách. Proč to tak je a kdy se to konečnělepší?

Vysoká inflace pramení ze silné domácí poptávky, série nabídkových šoků, fiskálních stimulů a nyní hrozí, že k ní budou přispívat také vztlínající inflační očekávání a stoupající mzdové požadavky.

Vliv silné poptávky je patrný zhruba od roku 2018. Během pandemie nijak nezeslábl. Fiskální stimuly naopak poptávku dále posílily.

Neměla by Česká národní banka zasáhnout a zvýšit úrokové sazby? Naposledy tak učinila loni v červnu.

Měnová politika zareagovala, co nejdříve to bylo možné, a až do poloviny loňského roku postupovala ČNB razantně. Kdyby centrální banka ve zpříšňování měnové politiky pokračovala, omezila by riziko zvýšených inflačních očekávání a mzdově-inflační spirály. Bohužel se tak nestalo.

Základní úroková sazba zůstává na sedmi procentech, rozhodla ČNB

Ekonomika